

Enligt sändlista

Bildande av naturreservatet Oxaryggen i Hallsbergs kommun.

BESLUT

Det område som utgör del av fastigheterna Folkatorp 1:2 och 1:3 i Viby socken och som framgår av bifogade utdrag ur fastighetskartan skall av skäl, som närmare anges i detta beslut, särskilt skyddas på grund av dess betydelse för kännedomen om landets natur. Länsstyrelsen förklarar därför med stöd av 7 § naturvårdslagen (SFS 1974: 1025) området som naturreservat.

Ändamålet med reservatet skall vara att för kännedomen om landets natur för all framtid skydda och bevara ett område med stora geologiska, botaniska och kulturhistoriska värden samt att garantera en skötsel av området som gör att kulturlandskapets värden kan bevaras. Det enligt 2 kap. kulturminneslagen särskilt skyddade fornlämningsområdet, (nr 53 i Viby socken), ett gravfält, är skyddat enligt 2 kap. kulturminneslagen och skall hållas tillgängligt för besökare.

För att trygga ändamålet med reservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen samt 9 § naturvårdsförordningen att nedan angivna föreskrifter samt bestämmelser om naturvårdsförvaltningen skall gälla beträffande området.

A. Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen angående inskränkning i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

1. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar områdets topografi, yt- eller dräneringsförhållanden
2. anordna upplag
3. anlägga väg eller ny stig
4. dra fram ny mark- eller luftledning
5. uppföra byggnad eller annan anläggning
6. utföra avverkning eller röjning i annan utsträckning än vad som framgår av fastställd skötselplan
7. stödutfodra betesdjur annat än på kulturbete
8. gödsla slätteräng och naturbete

9. använda kemiska bekämpningsmedel annat än på åkermark

Föreskrifter nedan under punkt C, gällande allmänheten, gäller även markägare och innehavare av särskild rätt i den mån pågående markanvändning därigenom inte avsevärt försvåras.

B. Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen angående sakägares skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att de åtgärder vidtages inom området som framgår av den till detta beslut fogade skötselplanen.

C. Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

1. göra åverkan på markytan
2. störa djurlivet
3. plocka blommor eller på annat sätt genom plockning eller uppgrävning skada växtligheten
4. göra upp eld
5. tälta
6. på ett störande sätt använda radio, bandspelare eller cd-spelare
7. framföra motordrivet fordon eller cykla
8. anbringa tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning
9. anordna snitslade spår

D. Bestämmelser enligt 9 § naturvårdsförordningen om naturvårdsförvaltningen

1. Syftet med skötseln av reservatet skall vara att genom lämplig hävd slå vakt om och främja den biologiska mångfalden och hålla marken vid gravfältet öppet. Risken för slitage eller annan skada på naturen skall minskas genom åtgärder som vägleder besökare inom området.
2. Länsstyrelsen meddelar föreskrifter om vården av reservatet genom att fastställa den till beslutet fogade skötselplanen, daterad 1997.04.09.
3. Utmärkning av reservatet skall ske i enlighet med naturvårdsverkets anvisningar (SIS 03 1522).
4. Naturvårdsförvaltare är länsstyrelsen.

5. Vid den praktiska förvaltningen skall samråd ske med länsstyrelsen i frågor som inte regleras i skötselplanen eller annars är av rutinkaraktär.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Ärendets beredning

Oxaryggen ligger i södra delen av det för vetenskaplig naturvård riksintressanta drumlinområdet. Det utgör också södra delen av en ur naturvårdssynpunkt mycket värdefull drumlin där 97 hagmarksekar fridlystes som naturminnesmärken redan 1928. Möjligheten att skydda området som naturreservat har diskuterats vid flera tillfällen senaste årtiondena utan att leda fram till beslut. Först 1996 då Hopajola, länets naturvårdsstiftelse, förklarade sig beredd att lösa intrångsersättningsfrågan för en del av området, har frågan åter tagits upp. Då infördes också inventeringar av områdets flora och fauna.

Inom länsstyrelsen har därefter under våren 1997 upprättats förslag till skötselplan och föreskrifter för det nu föreslagna reservatet. Förslaget har därefter remissbehandlats och tillstyrkts med smärre påpekanden. Efter förhandlingar med markägaren har vidare en överenskommelse om reservatbildning och intrångsersättning träffats.

Beskrivning av området

Oxaryggen utgör den sydligaste delen av en av huvuddrumlinerna i det ur vetenskaplig naturvårdssynpunkt riksintressanta drumlinområdet. Som namnet antyder är den utpräglad ryggformad och på krönet är ett stort, förhistoriskt gravfält beläget. De flesta anläggningarna utgörs av fyllda, flacka stensättningar, som torde datera sig från 400 - 900 e Kr.. Krönet torde delvis vara resultatet av den starka svallning som höjden utsattes för i den sjunkande Ancylussjön. Öster om krönet finns uppe på höjden en vidsträckt, flack, lagunartad sänka. Mot väster sluttar terrängen mer eller mindre brant ned mot en 25-35 m lägre belägen sänka i drumlinlandskapet.

Själva Oxaryggen är beväxt med en artrik torrängsvegetation. I öster och väster ligger åkrar och i söder ligger ett utbrutet tåktområde igenvuxet med blandlövsskog.

Reservatets benämning: Naturreservatet Oxaryggen

Kommun: Hallsberg

Församling: Viby

Fastighet: Del av fastigheterna Folkatorp 1:2 och 1:3

Länsstyrelsen
Örebro län
Naturvård
Sture Marklund

BESLUT
Datum
1997-06-06

Vår beteckning
231-03105-97
Dos nr

Areal: Naturreservatet Oxaryggen upptar en total areal av 4,0 ha varav 1,9 ha åker, 1,9 ha ängs/betesmark och 0,2 ha grusgrop

Markägare: [REDACTED]

Lägesbeskrivning: Reservatet ligger 1 km NV Östansjö. Området kan nå från Lybby-Vallby-korset vid E20 varifrån reservatet nås efter en km färd norrut mot Folkatorp.

Naturvårdsförvaltare: Länsstyrelsen

MOTIV FÖR BESLUTET

Naturreservatet Oxaryggen är beläget i det riksintressanta drumlinlandskapet och har stora geologiska, botaniska och kulturhistoriska värden.

Naturvärdena i nu aktuellt område är sådana att de kräver ett omfattande skydd för att bevaras. Detta skyddsbehov kan endast tillgodoses genom bildande av naturreservat eller nationalpark. Området har inte den storlek eller egenskaper i övrigt att bildandet av nationalpark ansetts motiverat, varför området bör avsättas som naturreservat.

Naturvärdena i området är av sådan beskaffenhet att de för att långsiktigt kunna bevaras förutsätter inskränkningar i allemansrätt och areella näringar.

Detta beslut kan överklagas, se bilaga.

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet deltog landshövding Gerd Engman jämte ledamöterna Sören Gunnarsson, Sven-Ove Cederstrand, Kitty Melin-Strandberg, Lone Atterstig, Göran Ståhlberg, Majny Jonsson, Erik Johansson, Ola Karlsson, Lars-Erik Jansson, Lennart Eliasson, Lars-Axel Nordell, Sören Larsson och Gerhard Olsson

I den slutliga handläggningen deltog även naturvårdsdirektör Per Olov Führ, länsantikvarie Olle Lindqvist, länsassessor Magnus Enhörning samt Sture Marklund, föredragande.

Gerd Engman

Sture Marklund

Länsstyrelsen
Örebro län
Naturvård
Sture Marklund

BESLUT

Datum
1997-06-06

Vår beteckning
231-03105-97
Dos nr

HUR MAN ÖVERKLAGAR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Om Ni vill överklaga detta beslut skall Ni skriva till länsstyrelsen. Tala om i brevet vilket beslut Ni överklagar, t ex genom att ange beslutets diarienummer. Tala också om vilken ändring i beslutet Ni vill ha.

Länsstyrelsen måste ha fått överklagandet inom tre veckor från den dag Ni fick del av beslutet, annars kan överklagandet inte prövas.

Om länsstyrelsen inte själv ändrar beslutet på det sätt Ni begärt sänder länsstyrelsen överklagandet vidare till regeringen (miljödepartementet).

Om Ni vill ha ytterligare upplysningar kan Ni vända Er till länsstyrelsen, tel 019-19 30 00.

Sändlista har ej scannats

1997-04-09

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET OXARYGGEN.

Planen är upprättad inom länsstyrelsen i april 1997

Skötselplanen omfattar:

Allmän beskrivning

1. Administrativa data
2. Grund för beslut samt föreskrifter
3. Översiktlig beskrivning av bef förhållanden

Plandel

1. Allmän målsättning
2. Disp och skötsel av mark och vatten
3. Anordningar för rekreation och friluftsliv
4. Tillsyn
5. Finansiering av naturvårdsförvaltningen
6. Karta i skala 1:5 000

ALLMÄN BESKRIVNING

1. ADMINISTRATIVA DATA

Skyddsform	Naturreservat
Objektnummer	18 02 075
Beslutsdatum	1997- 06-06
Kommun	Hallsberg
Registerområde	Viby
Läge	2 km NV Östansjö
Area	4,0 ha
Markägare	[REDACTED]
Naturvårdsförvaltare	Länsstyrelsen

2. GRUND FÖR BESLUT SAMT FÖRESKRIFTER

2.1 Grunden för beslutet

Oxaryggen utgör den sydligaste delen av en större drumlin som sträcker sig från Brobytorp i norr till Stenkulla i söder. Drumlinen utgörs av i isriktningen utsträckta moränhöjder bestående av en bergskärna på stötsidan och av moränavlagringar i lä av denna. Området ingår i Drumlinområdet som i den fysiska riksplaneringen upptagits som riksintresse för naturvården.

Oxaryggen bildar som namnet antyder en markant rygg på vars krön ett stort gravfält är beläget, fornlämning nr 53 i Viby socken. Gravfältet, med omgivande mark, är skyddat enligt 2 kap. kulturminneslagen. De flesta anläggningarna på det utgörs av flacka, fyllda stensättningar som torde datera sig från c:a 400 - 900 e Kr, dvs yngre järnålder.

Oxaryggens övre del utgörs av ett beteslandskap präglat av en artrik betesflora, en- och nyponbuskar. Den östligaste delen slätterhävdas. Slutningen i väster intas av en mager och stenig åker liksom områdets sydöstra hörn. I områdets södra del ligger ett utbrutet grustag, i huvudsak igenvuxet med blandlövskog.

Syftet med reservatbildningen är att för kännedomen om landets natur bevara en representativ del av Drumlinområdet där skötseln genom bete, slätter och åkerbruk skall främja bevarandet av den biologiska mångfalden. Syftet är också att bibehålla områdets karaktär med särskild hänsyn till fornminnesvårdens krav på hävd och öppethållande av gravfältet, och samtidigt göra det tillgängligt för allmänheten.

2.2 Föreskrifter

För att trygga ändamålet med reservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen samt 9 § naturvårdsförordningen att nedan angivna föreskrifter samt bestämmelser om naturvårdsförvaltningen skall gälla beträffande området.

A. Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen angående inskränkning i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

1. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar områdets topografi, yt- eller dräneringsförhållanden.
2. anordna upplag
3. anlägga väg eller ny stig
4. dra fram ny mark- eller luftledning
5. uppföra byggnad eller annan anläggning
6. utföra avverkning eller röjning i annan utsträckning än vad som framgår av fastställd skötselplan
7. stödutfodra betesdjur annat än på kulturbete
8. gödsla slåtteräng och naturbete
9. använda kemiska bekämpningsmedel annat än på åkermark

Föreskrifter nedan under punkt C, gällande allmänheten, gäller även markägare och innehavare av särskild rätt i den mån pågående markanvändning därigenom inte avsevärt försvåras.

B. Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen angående sakägares skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att de åtgärder vidtages inom området som framgår av den till detta beslut fogade skötselplanen.

C. Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

1. göra åverkan på markytan
2. störa djurlivet
3. plocka blommor eller på annat sätt genom plockning eller uppgrävning skada växtligheten
4. göra upp eld
5. tälta
6. använda radio, bandspelare eller cd-spelare
7. framföra motordrivet fordon eller cykla
8. anbringa tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning
9. anordna snitslade spår

D. Bestämmelser enligt 9 § naturvårdsförordningen om naturvårdsförvaltningen

1. Syftet med skötseln av reservatet skall vara att genom lämplig hävd slå vakt om och främja den biologiska mångfalden och hålla marken vid gravfältet öppen. Risken för slitage eller annan skada på naturen skall minskas genom åtgärder som vägleder besökare inom området.
2. Länsstyrelsen meddelar föreskrifter om vården av reservatet genom att fastställa den till beslutet fogade skötselplanen, daterad 1997.04.09.
3. Utmärkning av reservatet skall ske i enlighet med naturvårdsverkets anvisningar (SIS 03 1522).
4. Naturvårdsförvaltare är länsstyrelsen
5. Vid den praktiska förvaltningen skall, i frågor som inte regleras i skötselplan eller annars är av rutinkaraktär, samråd ske med länsstyrelsen.

3. ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV BEFINTLIGA FÖRHÅLLANDEN

3.1 Naturförhållanden

Naturreseptatet Oxaryggen utgör den sydligaste delen av en större drumlin som sträcker sig från Brobytorp i norr till Stenkulla i söder. Drumlinen utgörs av i isriktningen utsträckta moränhöjder bestående av en bergskärna på stötsidan och av moränavlagringar i lä av denna. Området ingår i Drumlinområdet som i den fysiska riksplaneringen upptagits som riksintresse för naturvården.

Oxaryggen bildar som namnet antyder en markant rygg på vars krön ett stort förhistoriskt gravfält är beläget. De flesta anläggningarna utgörs av flacka, fyllda stensättningar, som torde datera sig från c:a 400 - 900 e Kr.

Oxaryggens övre del utgörs av ett beteslandskap präglat av en artrik betesflora, en- och nyponbuskar. Den östligaste delen slätterhävdas. Sluttningen i väster intas av en mager och stenig åker liksom områdets sydöstra hörn. I områdets södra del ligger ett utbrutet grustag i huvudsak igenvuxet med blandlövskog.

3.2 Tillgänglighet

Området nås från Lybby-Vallby-korset vid E20 där man tar norrut mot Stenkulla och Folkatorp c:a 1 km.

PLANDEL

1. ALLMÄN MÅLSÄTTNING

Skötseln skall genom bete, slätter och åkerbruk främja bevarandet av den biologiska mångfalden. Syftet är också att bibehålla områdets karaktär, med

särskild hänsyn till att fornminnesvårdens krav på hävd och öppethållande av gravfältet, och samtidigt göra det tillgängligt för allmänheten.

2. DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK OCH VATTEN

2.1 Allmän målsättning för mark och vegetationsvård

Genom långvarig hävd har området fått en mycket artrik flora vilken genom kontinuitet i hävd och hävdvariation skall bevaras och främjas.

Målsättningen med områdets skötsel är vidare att begränsa slitage och andra skador på naturen genom att underhålla ett stigsystem i området.

2.2 Hävd av området

2.2.1 **Den västra åkern**, 1,5 ha, skall hävdas genom fortsatt åkerbruk, där växling mellan sädesodling, vall och träda bör ske. Om kemiska bekämpningsmedel används är det av största vikt att vindavdrift ej sker in mot naturbetesmarken. Området kan också läggas i långvarig vall som betas och kan på sikt få en mer naturlig torrängsflora. Om åkerbruk fortsätter skall länsstyrelsen verka för att området odlas som s.k. allmogeåker.

2.2.2 **Slätterängen**, 1,9 ha, skall skötas med årlig slåtter som utföres med skärande verktyg under tiden 20 juli till 10 augusti. Höet skall räfsas ihop och bortföras. Efter slåtter skall området vara föremål för efterbete med får eller nöt. Stödutfodring får ej ske med tanke på risken för näringsanrikning med spridning av brännässlor och liknande kvävegynnade ogräs. Av samma anledning får ej heller gödsling där ske. Kemiska bekämpningsmedel får ej heller användas.

Skötseln av området skall utföras med de villkor som gäller för EU-s miljöstöd, slätterängar.

2.2.2.1 Engångsåtgärder

Stenmuren i ängens nedre del skall röjas nästan helt fri från träd och buskar. Virke och ris skall bortföras. Busk- och trädskiktet i ängens norra del skall gallras relativt hårt så att varje kvarvarande träd och buske står helt fritt. En blandning av en, hassel och andra buskar skall eftersträvas.

I ängens nordöstra kant skall en hård röjning göras i bestånden av hassel och lövträd så att endast enstaka ekar och hasselbuskar kvarstår.

Det aspbestånd som finns som en ridå mellan ängen och åkern i öster skall avverkas helt och marken därefter ingå i ängsmarken.

Allt ris och virke som uppstår vid avverkningen och röjningen i ängen skall bortföras.

Ovanstående engångsåtgärder skall vara genomförda inför vegetationsperioden 1998.

2.2.3 Åkermarken i öster, c:a 0,4 ha, skall iordningställas till betesmark och på sikt övergå mot naturbetesmark. Staketet skall om möjligt placeras så att stenmurarna ingår i betet.

2.2.4 Den gamla grusgropen, 0,2 ha, skall lämnas att växa igen med fri utveckling av vegetationen. Undantag görs för den yta längst i söder som behövs för föreslagen parkeringsplats för c:a 5 bilar. Markägaren svarar för erforderlig avverkning.

Ytterligare täkt i området får ej ske. Dock får massor till P-plats tas inne gropen men ej i slänterna.

2.3 Jakt

Jakt förutsättes kunna fortgå som tidigare. Viltutfordring får dock ej ske på naturbetesmarken på grund av risken för näringsanrikning.

3. ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV

Reservatet ligger ca 2 km NV Östansjö. Området kan nås från Lybby-Vallbykorset vid E3 varifrån reservatet nås efter en km färd norrut mot Folkatorp.

Upplysningstavlor och reservatmarkeringar skall finnas enligt markering på bifogad karta. Parkeringsplats för 5 bilar skall iordningställas i det f d grustaget.

Stigslinga skall upprättas i området på sådant sätt att den senare kan utvidgas norr om Oxaryggen. Stigmarkeringarna skall göras genom markering på träd eller på låga stolpar. Inom områden med fornlämningar skall stolpar som markering undvikas

4. TILLSYN

Naturvårdsförvaltaren ansvarar för tillsynen av reservatet.

Uppföljning och utvärdering av skötselåtgärderna skall utföras i redan utlagda provytor i LIM-projektet.

5. FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

Slätter och bete sker inom ramen för EU-s miljöstöd, biologisk mångfald, slätterängar. Åkermarkerna brukas med ersättning som en del av EU-s arealstöd. Brukaren svarar för att ansökan görs och villkor uppfylls.

Eventuell odling av allmogeåker sker efter särskild uppgörelse med länsstyrelsen.

Engångsåtgärder i form av gallring och röjning i slätterängen utföres av markägaren och utgör en del av vad som överenskommits i avtalet om bildande av naturreservat.

Iordningställande av parkeringsplatsen samt uppsättande av informationstavlor och vägvisare bekostas av länsstyrelsen och beräknas uppgå till 10 000 kr.

Den årliga skötseln och tillsynen av reservatet utöver det som sammanhänger med EU-stöden beräknas till c:a 1000 kr och skall i första hand erbjudas som uppdrag till markägaren.